

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu Kararı

Karar No: 9

Dilekçe No:	Dilekçe Sahibinin Adı, Soyadı ve Adresi:	Dilekçe Özeti
2867	Hasan KARATAŞ Muhtarlar Der.Bşk. MANİSA	Muhtar maaşlarının artırılması, Bağ-Kur primlerinin devletçe karşılanması köy ve mahalle muhtarlarına tüzel kişilik kazandırılması, muhtarların telefon, yakacak ışıklandırma, kırtasiye vb.giderlerini, Özel İdare Bütçesinden temin edilmesini istiyor.
4260	Mahmut AKBAŞ Merkez Kızılburç Köyü Muhtarı ŞANLIURFA	Muhtar maaşlarının asgari ücret seviyesine çıkarılmasını Bağ-Kur primlerinin devletçe karşılanmasını istiyor.
6179	Mehmet YILDIZ VE ARKADAŞLARI Göllük Köyü Muhtarı Kulp/DİYARBAKIR	Köy muhtarlarının sosyal haklarının ve maaşlarının artırılmasını istiyorlar.
3333	Ahmet BAYSAL Kestel Köyü Muhtarı Bucak/BURDUR	Köy muhtarlarının sosyal haklarının ve maaşlarının artırılmasını istiyor.
2899	Resul KARA Köy ve Mahalle İdareleri Muhtarlar Derneği Bşk. ERZURUM	Muhtarların özlük haklarının iyileştirilmesini yetkilerinin artırılmasını, bütçeden Belediye ve Özel İdarelere yapılan ödemelerden % 2'lik kesinti yapılmasını, bu kesintilerin doğrudan köy bütçelerine aktarılmasını istiyor.

Komisyonumuz, Şanlıurfa Milletvekili Yahya AKMAN'ın Başkanlığında İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcilerinin katılımı ile 09.12.2004 tarihinde gündeminde bulunan muhtar maaşlarının artırılması, sosyal haklarının iyileştirilmesi ve Bağ-Kur primlerinin devlet tarafından karşılanmasına ilişkin dilekçeleri görüşmek üzere toplanmış ve konu bütünlüğünü sağlamak amacıyla birleştirerek görüşmüştür.

I- Açıklamalar ve Genel Değerlendirme

1) Açıklamalar:

a)Toplantıda hazır bulunan İçişleri Bakanlığı temsilcisi şu açıklamayı yapmıştır: “Dört başlık altında toplanan konunun esası Muhtar ödeneklerinin artırılması ve sosyal güvenlik primlerinin devlet tarafından karşılanabilmesi şeklinde yorumlanabilir.

2108 Sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasası kapsamında yapılmaktadır. Bu kanunun 1 inci maddesi 3000 gösterge rakamının memur maaş katsayısı ile çarpımı sonucu elde edilecek rakamın muhtarlara aylık ödenek olarak verilmesi hükmünü içermektedir. Bu rakam, günümüzde 115 830 000 Liraya denk gelmektedir. Muhtarlarımızın bu konudaki şikayetlerini Bakanlığımız haklı bulmaktadır. Zira bu rakam Bağ-Kur’un en alt basamağındaki ödenmesi gereken primi karşılamamaktadır. En düşük Bağ-Kur primi 146 347 720 Liradır. Muhtar ödeneklerinin artırılması ile ilgili 2108 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde şöyle bir hüküm yer almıştır: “İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Maliye Bakanlığının teklifi üzerine bu gösterge rakamını yüzde yüz oranına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.” Bakanlığımız sorumluluğu üzerine alarak bu yıl içinde katsayının artırılması için birincisinde 5000’e, ikincisinde ise 6000’e çıkarılması hususunda Maliye Bakanlığına yazı ile teklifte bulunmuştur. Sorun bu aşamada Maliye Bakanlığında düğümlenmektedir. Maliye Bakanlığından alınan şifahi bilgiler paralelinde büyük şehirlerdeki mahalle muhtarlarının ekonomik durumları diğer muhtarlara göre çok daha iyi olması nedeniyle böyle bir artırmaya ihtiyaç duyulmadığı yönündedir.

Bu konu, aynı zamanda Maliye Bakanlığını yakından ilgilendiren bir konudur. Kanun değişikliği gerektirmektedir. Meclisin 2108 sayılı Kanunu değiştirmesi durumunda problem çözüme kavuşacaktır.

Mahalle muhtarlarının tüzel kişiliğe kavuşturulmasına ihtiyaç yoktur. Çünkü mahallenin bulunduğu yerde bir belde vardır. Belediyelerin tüzel kişiliği söz konusudur. Bir belde içinde birden çok tüzel kişiliğin olması çok başlılığa sebebiyet verecektir. Belediye Kanunundaki yeni düzenleme ile Muhtarlıklara araç gereç temini konusunda Belediye Başkanlıklarına yönelik bir yetki verilmiştir. Açıkçası, belediyeler, mahalle muhtarlarının sorunlarının çözümü için bütçe imkanları ölçüsünde gerekli yardım ve desteği sağlar. Köy muhtarlıklarının zaten tüzel kişilikleri vardır. Bunların kendi bütçeleri mevcuttur. Köy Kanununun 17 nci maddesinde köylerin gelirleri sayılmıştır. Köylerin bütün ihtiyaçlarını nasıl çezeceklerine dair düzenlemeler vardır. Köylerin vergilerden kaynaklanan birtakım gelirleri de vardır. Muaf tutuldukları bir takım giderleri de vardır. Köyde yaşamının bedeli şehirde yaşamaya göre daha ucuzdur. Dilekçelerde talepte edilen ışılandırma, yakacak, telefon vb. giderleri köy bütçesinden karşılayabilecek olan köylerimiz için böyle bir problem söz konusu değildir.

Köy ortak malları, köyde işletilen bir takım müesseselerden elde edilebilecek gelirler bu sorunların çözümünde kullanılabilir.”

b) Toplantıda hazır bulunan Maliye Bakanlığı temsilcileri şu açıklamayı yapmıştır. “Muhtar ödeneklerinin artırılmasına dair İçişleri Bakanlığı tarafından Bakanlığa gönderilen birinci teklif yazısı 10.05.2004 tarihinde Bakanlığın görüşüyle birlikte Başbakanlığa iletilmiştir. Bakanlığın görüşü şudur: Muhtar ödeneklerinin Türkiye düzeyinde aynı oranda artırılması uygun olmayacaktır. Yerleşim birimi, nüfus yapısı, sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyleri dikkate alınmak suretiyle artış oranlarının yine Bakanlar Kurulunca farklı farklı belirlenmesi yönünde bir kanuni düzenleme yapılması Bakanlığımızın Başbakanlığa sunduğu öneri olmuştur. 2108 sayılı Yasaya göre 3000 olan gösterge rakamı tamamen 6000’e çıkarılması bütçeye yeni bir yük getirecektir. Bu artışa tüm muhtarların ihtiyaç duydukları

kanısında değildir. Oransal olarak baktığımızda büyük şehir belediyesi sınırları içerisindeki mahalle muhtarlarının böyle bir artışa belki ihtiyacı da yoktur. Ama köy muhtarlarının ödeneğinde daha fazla artış yapmak gerekir. Bu düzenleme yapılacak olur ise, yani farklı oranlarda artış yapılması yönünde olmalıdır. “

c) Toplantıda hazır bulunan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilci şu açıklamayı yapmıştır: ”Burada konu, sadece 2108 sayılı Kanuna göre muhtar ödeneklerinin artırılması değil. Bakanlık olarak şu anda 1479 sayılı Kanuna tabi sigortalılarımıza uygulamış olduğumuz primleri muhtarlara uyguluyoruz. Bu oran zaten 147 000 000 birinci basamaktadır. Ancak, bu basamaklar arttığında sigortalılarımızı 12 nci basamağa kadar otomatik olarak yükseltiyoruz. Bu rakam 208 830 000 Lira gibi bir rakamdır. Şu anda bizim 2 456 000 zorunlu sigortalımız var. Bunlardan sadece 26 142 muhtar sigortalıdır.

Daha değişik bir ifadeyle başka bir sosyal güvenlik kurumu şemsiyesi altında bulunan muhtarlar bu sigortalılık kapsamına dahil edilmemektedirler. Yani Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar Kurumuna prim ödeyen muhtarlar bu sisteme para ödemek zorunda değildirler. Yasa bunlarında dışında kalanları sosyal güvenlikleri açısından zorunlu sigortalı yapmıştır.

II - İlgili Bakanlık Temsilcilerinin Açıklamaları Sonucu Komisyonun Yapmış Olduğu Tespit ve Genel Değerlendirme:

1- Muhtar ödeneklerinin artırılması hususunda 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasasının 1 inci maddesinde bulunan 3000 gösterge rakamının yükseltilmesi hususunda İçişleri Bakanlığının, Maliye Bakanlığı nezdinde girişimde bulunduğu, Maliye Bakanlığının konuya duyarsız kalmadığı, kendi görüşünü yansıtan bir teklifi Başbakanlığa sunduğu,

2- 3000 gösterge rakamının 6000'e yükseltilmesi sonucu ve rakamın ülke genelinde 52 397 köy ve mahalle muhtarına uygulanmasının bütçeye ayrı bir yük getireceği, mevcut Yasa kapsamında köy ve mahalle muhtarlarının toplamına 6 trilyon 69 milyar aylık ödendiği bu rakamın yıllık 72 trilyon olduğu, 2005 yılında memur maaş katsayısı göz önünde bulundurulursa 77 trilyona çıkacağı, bu ücret muhtar maaşları asgari ücret seviyesinden ödendiği takdirde bu rakamın aylık 16 trilyon 674 milyara ulaşacağı,

3- En son yapılan Mahalli İdareler Kanunundaki düzenleme ile mahalle muhtarlıklarının ihtiyaçlarını karşılamada Belediyelere yetki verildiği, belediyelerin bu yetkiye dayalı olarak kendi imkanları dahilinde muhtarlıklara gerekli yardım ve desteği sağladığı,

4- Yaklaşık 52 000 muhtarın 26 000'inin Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar Kurumuna tabi sigortalı olduğu, geri kalanının ise zorunlu sigorta kapsamına alındığı, bu koşullar altında Bağ-Kur primini “devlet ödesin” şeklinde bir kriter konamayacağı, sigorta primlerini kendileri ödeyenlere karşı bir haksızlık oluşacağı,

Komisyonumuzca tespit edilmiştir.

KARAR: T.B.M.M. Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunda muhtar maaşlarının artırılması, sosyal haklarının iyileştirilmesi ve Bağ-Kur primlerinin devlet tarafından karşılanmasına ilişkin 5 adet dilekçenin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Bu görüşmeler sonucu;

3000 gösterge rakamının, belirlenen memur maaş katsayısıyla çarpılması sonucu elde edilen miktarın günümüz koşullarına göre yetersiz olduğu, 6000 gösterge rakamının seyyanen tüm muhtarlara uygulanmasının ise gelişmişlik kriterleri dikkate alındığında bazı haksızlıklara

neden olacağı, Bağ-Kur primlerinin ise devlet tarafından karşılanması durumunda primini diğer sosyal güvenlik kuruluşlarına cebinden ödeme yapanlara karşı adaletsiz bir uygulama olacağı anlaşılmıştır.

Komisyonumuz;

1- Köy ve mahalle muhtarlarının ödeneklerinin artırılması için hazırlanacak olan kanun teklifinde, nüfus yapısı, sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi dikkate alınarak kademelendirme yapılmak suretiyle ödeneklerinin artırılmasının uygun olacağı,

2- Sosyal güvenlik primlerinin devlet tarafından karşılanmasının uygun olmadığı, ancak, 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasasının 1 inci maddesi gereği Bakanlar Kurulunun 3000 gösterge rakamını iki katına kadar çıkarmaya yetkili olduğu, bu nedenle, Bakanlar Kurulunun yapacağı bir düzenleme ile de muhtar ödeneklerinin artırılmasının mümkün olacağı anlaşılmıştır. Bakanlar Kurulunun bu rakamı artırması durumunda muhtarlar sosyal güvenlik primlerini karşılayabileceklerdir. Bu yönde gerekli düzenlemenin yapılmasının,

uygun olacağı yönünde karar almıştır.

İlgili dilekçeler hakkında 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 116 ncı maddesi uyarınca Komisyonumuzca başka bir işlem yapılamayacağına karar verildi.

Yahya AKMAN
Şanlıurfa Milletvekili
Başkan

Alaettin GÜVEN
Kütahya Milletvekili
Başkanvekili
(Toplantıya Katılmadı)

Kenan ALTUN
Ardahan Milletvekili
Sözcü

Fehmi ÖZTUNÇ
Hakkari Milletvekili
Katip Üye
(Toplantıya Katılmadı)

Abdülmecit ALP
Bursa Milletvekili
Üye

Ali Rıza GÜLÇİÇEK
İstanbul Milletvekili
Üye

Cahit CAN
Sinop Milletvekili
Üye

Göksal KÜÇÜKALİ
İstanbul Milletvekili
Üye

İbrahim ÖZDOĞAN
Erzurum Milletvekili
Üye

Nezir BÜYÜKCENGİZ
Konya Milletvekili
Üye
(Toplantıya Katılmadı)

Şevket ARZ
Trabzon Milletvekili
Üye

Talat KARAPINAR
Ankara Milletvekili
Üye
(Toplantıya Katılmadı)

Zeynep Damla GÜREL
İstanbul Milletvekili
Üye

Züheyir AMBER
Hatay Milletvekili
Üye

Erdoğan ÖZEGEN
Niğde Milletvekili
Üye